
CREMONALI KEMAN YAPIMCISI KİMLİĞİNDE BİR OTANTİKLİK İŞARETLEYİCİSİ OLARAK “SIR” OLGUSU

“Secret” Fact as an Authenticity Marker for the Cremonese
Violin Maker Identity

Murat KÜÇÜKEBE*

ÖZ

Kimlik oluşturmaya yönelik her davranış, oluşturulacak kimliğin ‘nasıl’ olması ve ‘neden öyle olması’ gerektiğine ilişkin bir söylem ya da tutum oluşturmaya ihtiyaç duyar. Söz konusu tutum, bir ‘gerçeklik’ fikri kurmayı, onu ortaya koymayı ve ona atıfta bulunmayı da beraberinde getirmektedir. Otantisite bir şeyin ‘nasıl’ olması ya da ‘neden öyle’ olması gerektiğine ilişkin söylem ya da davranış olarak algılandığında, keman yapımına ilişkin çeşitli iş süreçleri, ortaya çıkan çalgının görsel ve işitsel özellikleri ile birlikte, meslekte değer kazanma yolunda tercih edilen ya da edilmeyen davranış modellerini ve bu modellere anlam atfetme girişimini inceleme amacıyla kullanılabilir önemli oranda işlerliğe sahip bir kavram haline almaktadır. Bu makalede amaç, 2009 yılının Ağustos ve Kasım ayları arasında, İtalya’nın Cremona kasabası ile kasabanın keman yapımcılarından biri olarak Massimo Negrone’ye ait özel atölyede gerçekleştirilen alan çalışmasının sonuçlarını, kavramsal düzeyde ele almak ve kasabanın keman yapımcıları açısından önemli bir otantiklik işaretleyicisi olarak kullanıldığı gözlemlenen, bir mesleki ‘sır’ ya da ‘sırlara’ sahip olma durumu ile birlikte ‘sır’ olgusunu tartışmak olacaktır.

Anahtar kelimeler: Cremona, keman yapımı, kimlik, otantiklik, sır.

ABSTRACT

Every behaviour indented to create identity needs a discourse or attitude concerning the ‘nature’ of the identity being created or ‘why its nature has to be that way?’. This attitude brings along building an idea of ‘authenticity’, putting it forward and referring to it. When authenticity is considered as the discourse or behaviour regarding ‘how’ or ‘why’ something has to be the way it is, it becomes a concept that can be used to examine the various work steps in violin making, visual and auidial qualities of the instrument constructed along with the behavioural patterns favourable or unfavourable in the professional circles and the attempts to attribute certain meanings to these patterns. The aim of this article is to handle the data collected in the field work performed in the town of Cremona, Italy and the private workshop of Massimo Negrone, one of the violin makers of the town, from

August and November, 2009, focusing on the discussion regarding 'secret' as a fact and having a professional 'secret' or 'secrets' which is an attitude observed to be used as an important authenticity marker by the violin makers of the town.

Keywords: Authenticity, Cremona, identity, secret, violin making.

GİRİŞ

Ünlü İtalyan keman yapım ustası Antonius Stradivari ve kemanlarını bu kadar 'ulaşılabilir' ya da 'sırlı' yapan şeyin ne olduğu sorusunu cevaplama amacını taşıyan pek çok çalışma yapılmıştır. Genel bir bakışla değerlendirildiğinde söz konusu çalışmaların sonuçları kimi zaman spekülâtif düzeyde kalacak bir yorumdan öteye geçememiş, kimi zaman ise ciddi bir bilimsel araştırma niteliği sergilemiştir. Sonuç ve genel nitelik açısından bilimsel olsun ya da spekülâtif, soruyu cevaplama gayesi taşıyarak usta ve çalışma yöntemi üzerindeki bu gizemli perdeyi açmayı hedefleyen çalışmalara her gün yenileri eklenmekte ve 'ünlü' tartışma, mesleğin uygulayıcıları ya da ilgili çevre tarafından halen sürdürülmektedir. Adı geçen geçmiş dönem ustası için hal böyle iken, elde edilen yeni bir mesleki bilginin paylaşılması sonucu günümüzde de söz konusu mesleği yapanlar arasında kırgınlıkların oluştuğu, kişisel deneyimler sonucu elde edilen tecrübenin gizli tutulduğu ya da mesleğe yeni başlayan gençler için bu durumun umut kırıcı ve gelişim için olumsuz bir ortam sonucunu doğurduğu gözlemlendiğinde söz konusu meslek grubu içerisinde kültürel bir davranış olarak güncelliğini koruduğu düşünülebilecek sır konusu, yaşayan ve olgusal nitelikleriyle öne çıkan, ele alınmaya değer özellikleriyle ayrı bir ilgiyi hak eder hale gelmektedir.

Kültürel, Psikososyal ve Toplumsal Açından Sır Olgusu

Bozkurt Güvenç, ilkel ya da çağdaş olsun, insanoğlunun kendini 'ötekilerden' ayırmak için bulduğu araçların ve kurduğu örgütlerin sayılamayacak kadar çeşitli olduğundan söz eder (Güvenç 2005: 223). Levi-Strauss bu durumun biyo-psikolojik ya da yapısal/evrensel sebeplerinden biri olarak 'ben ve ötekiler' kavramından söz etmektedir (Akt. Güvenç 2005: 223). Güvenç'e göre insanın kendini bir simge ve simgeler sistemi ile özdeşleştirme eğiliminin en belirgin örneklerinden biri, ilkel toplumlardaki kült-dernekleri ve çağdaş toplumlardaki gizli ya da yarı gizli derneklerdir. Herkese açık olmayan bu derneklerin bir 'sırrı' olduğuna inanılmaktadır. Bu sır, dernekler tarafından yalanlanmakta, ne var ki söz konusu inkâr inandırıcılık teşkil etmemektedir. Çünkü akla gelen ilk soru, sırrı olmayan bir derneğin neden herkese açık olmadığıdır. Bununla birlikte derneğin herkese açık olması demek, varoluş sebebini yitirmesi demektir. İşte derneklerin en büyük sırrı budur.

Fromm'a göre, dernek üyelerini bir arada tutan tek amaç, bilinçaltında yatan herkesten farklı, belki de üstün olmak gereksinimidir (Fromm 1973: 91). Zarccone, masonlar, carbonaria carbonarolar ya da sufiler olsun, gizli cemiyetlerin tümünün odak noktasında sır olgusunun var olduğundan bahsetmektedir (Zarccone 2011: 9).

Doğudaki masonik ya da paramasonik örgütlenmelerin köşe taşı olan sır, bir *disciplina arcana* sır disiplini olarak antikçağın *mysteria*lı kültürlerinden *compagnonnage/companionship kompanyonaj* örgütlenmelerine ve masonluğa kadar batıdaki ezoterik akımlar tarihinin değişmez bir ögesidir. Gizli ve kapalı cemiyetler olmamakla birlikte fütüvvet ve Müslüman loncalar da kelimelerle ifade edilemeyen türde sırlarla birlikte genellikle bazı başka sırlara sahiptirler. Zarcone kelimelerle ifade edilemeyen sırları tasavvuftan miras alındığını dile getirirken loncaların sırda sahip olan ve onu koruyan tarikatlerle yakın bir benzerlik içerisinde olduğuna dikkat çekmektedir. Yazarın sözünü ettiği 'bazı başka' sırlar ise genç bir çırağın meslek sırlarını ustasından alıncaya kadar onun yanında kalması, ancak bundan sonra kendi işliğini açması âdetinde (Gölpınarlı 1949: 90) olduğu gibi çeşitli mesleklere ait teknik ve yöntemi içeren bilgi ile ilgilidir. Arslanoğlu tarafından Türkçe'ye çevrilmiş bir fütüvvetnamede dile getirilmiş sekiz maddeden oluşan kuralların bir maddesinde saklanması gereken sırlardan söz edilmektedir (1997: 59-61).

Stradivari'nin Sır Perdesini Aralamaya Yönelik Çeşitli Çalışmalar

Ondokuzuncu yüzyılda yaşamış Fransız yapımcılarından biri olan ve tüm zamanların en iyi kopya keman imalatçısı olarak kabul edilen J.B. Vuillaume ise Stradivari'nin 'sırrının' ağaçlarının 'yaşı' ile ilgili olduğunu iddia etmiş, eski bir kulübenin ağacıyla bir Stradivari kopyası çalışmıştır. Usta söz konusu çalışma sonucunda Stradivari'nin sırrına erişememiş ancak çalgıları eskitme tekniği ile yeni bir eğilim yaratmıştır. Stradivari'nin sırrının çözülmesi için başka bir öneri de Teksas A&M Üniversitesi biyokimya ve biyofizik alanında çalışan Prof. Dr. Nagyvary tarafından sunulmuştur. Ona göre Stradivari, ağaçlarını ormanlık bölgelerden topladıktan sonra onları Po nehrinin sularına bırakmış ve nehirde yol olarak Cremona'ya ulaşmalarını beklemiştir. İşte bu süreçte bir çeşit bakteriyel mantar ağaçlara bulaşmakta ve onların akustik özellikleri bu şekilde artmaktaydı. Nagyvary çeşitli konferanslarda bu konuda sunumlar yaptıysa da ağaç analizleri ve bulguları henüz yayınlanmamıştır. Bununla birlikte söz konusu bilgilerin yüksek bir 'gizlilik' altında oldukları anlatılmaktayken bu bakteri türünün tek başına Stradivari'nin başarısının sırrı olabileceği fikri de birçok kişi tarafından kabul görmemiştir. Konu ile ilgili popüler spekülasyonlardan biri de Stradivari'nin çok üstün nitelikleri olan bir cila kullandığı üzerinedir. Ne var ki ustanın cilasının diğer Cremonalı keman yapımcılarının kullandığından farklı olmadığı iddia edenler de bulunmaktadır (Allison 1987: 36). Bununla birlikte söz konusu cila formülünün elde edilmesi, uygulamaya ilişkin bilgi ortaya çıkmadıkça sorunu çözmek için yeterli değildir. Diğer bir spekülasyon da Stradivari'nin sadece üç kat cila atmış olduğu şeklindedir. Buna göre usta ilki astar, ikincisi hafif, neredeyse transparant bir kat, üçüncüsü ise kalın renkli olan bir kat cila kullanmaktadır. Oysa kalın bir kat elde etmek için gerekli yoğun cilanın, homojen şekilde uygulanmasının zorluğu nedeniyle bu teorik bilginin pratikte gerçekleşmesi neredeyse imkânsızdır. Konu ile ilgili olarak Hill'in fikri, Stradivari'nin renklendirme malzemelerine ek olarak içinde yağda çözülebilen bir reçineyi de barındıran, iyi kuruma hızına sahip, bir yağlı cila kullandığı yönündedir (Hill 1963: 174). Fetis ise diğerlerine göre daha makul görünen bir bakış açısıyla Stradivari'nin büyüklüğünün birden çok etkenin birleşmesinden

kaynaklandığını iddia eden, Fransız fizikçi Felix Savart'ın çalışmasından bahseder. Buna göre bu etkenler; ağaç seçimi, çalgının farklı parçaları arasındaki tınsal ilişki, alt tabla ve üst tabla kalınlıklarının oranları, iççilik özellikleri ve cila şeklinde sıralandırılmaktadır (Fetis 1864: 77). Bu noktada anılması gereken bir başka kaynak, ustanın çalgılarını inceleme ve çalışma metoduna ilişkin varsayımda bulunma konusunda söz sahibi olan S. Fernando Sacconi ve Stradivari'nin Sırları - *I Segreti di Stradivari* isimli çalışması olacaktır. Kitabın ön sözünde Alfredo Puerari, çalışmanın başlığında okurların dikkatini çekecek şekilde tırnak içine alınan 'sırlar' kelimesinin, Stradivari ismiyle özdeşleşmiş olduğundan ve kasabadaki keman yapımcılarını yüceltme amacıyla sıklıkla kullanıldığından söz etmektedir. Puerari genelde 'tekil' hali tercih edilen bu kelimeyi 'çoğul' durumda kullanarak tırnak içerisine almakla, aslında bir ironi yaptığını ve söz konusu miti kaldırmaya teşebbüs ettiğini dile getirmektedir. Yazara göre ustanın sırrını konu alan hemen tüm çalışmalar bir yeniden keşif imkânı vaat etmekte, genellikle cilanın hazırlanış ve uygulanışı ile ilişkilendirilen bu terim, kendisini aşçıların ya da eczacıların kullandığı tariflere benzeyen reçetelerle göstermektedir. Oysa ustayı kendi döneminde yaşamış olan pek çok diğer yapımcıdan ayıran ve gizemli kılan özellik, çağdaşı her hangi bir yapımcının da elinin altında olan sıradan malzemelerle 'sıra dışı ve tekrarı mümkün olmayan' bir şey yaratmış olmasıdır (Sacconi 2000: 9). Bu noktadan bakıldığında esasen Puerari söz konusu miti kaldırmayı hedeflerken, ustanın tekrarı mümkün olmayan bir şey yaratmış olduğundan ve kendisi için bile bir sır olduğundan söz ederek aslında Stradivari'yi yüceltmeye devam etmekte ve var olan miti, etkisini arttırarak sürdürmektedir. Ne var ki Puerari, Sacconi ile görüşmelerinden ve bilgilerini bir kitap haline getirmesini önerdiğinden söz ederken bir anıya yer vermekte, buna göre Ustanın Niccolo Amati ve Andrea Amati yapımı iki kemanla kasabaya gelerek söz konusu çalgıların cilalarında kullanılan maddenin Cremona Katedrali'nde bulunan Armadio ve Coro adlı kilise mobilyaları ile aynı olduğunu dile getirdiğini, kendisinin de bunun nasıl yeniden yapılacağını bildiğini, aslında Stradivari'nin bir sırrı olmadığı 'sırrını' kendisi ile paylaştığını dile getirmektedir (Sacconi 2000: 9).

Ustanın çalışma metodu üzerine eğilen başka bir araştırmacı olarak Hill de bu bilgiyi doğrular nitelikte Stradivari'nin çalgılarındaki 'özgün' unsurları belirlemenin oldukça zor olduğundan söz etmektedir. Cremona'da ve Brescia'da çalgı yapım geleneği yaklaşık iki yüz yıl boyunca geliştiği için usta tamamı deneyime dayalı bir eğitimden gelmektedir ve Stradivari'nin çalgıları incelendikçe kendisinden önce gelenlere ne kadar çok şey borçlu olduğu ortaya çıkmaktadır (Hill 1963: 181). Ustanın yazılarındaki dilbilgisi ve imla hataları ile tartışmalı terimler, onun kesinlikle bir 'alim' olmadığına kanıtı sayılırken çalgının salyangoz adı verilen kısmının oluşumu ve çiziminde kullanılan sistem, çoğu kişiyi onun zamanın sanatçıları tarafından iyi bilinen Rönesans matematik kültüründen haberdar olduğu konusunda da ikna etmekte (Sacconi 2000: 6), çalgılarının cilalarının incelenmesi ise deneyimli bir zanaatkârın eseri olduklarını düşündürmektedir.

Cremonalı Keman Yapımcıları Özelinde Sır Olgusuna İlişkin Tutum

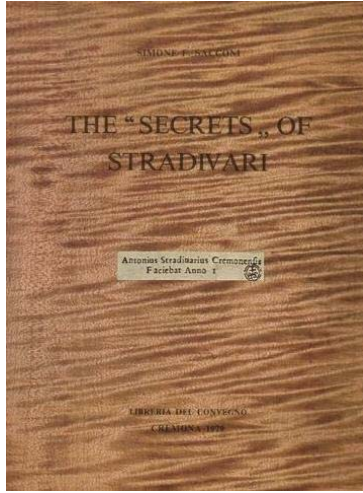
Cremona kasabasında yürütülen görüşme ve gözlemler, keman yapımcıları tarafından kullanılan önemli bir otantiklik işaretleyicinin 'mesleki sirlara sahip olmak' ya da 'sahipmiş gibi görünmek' olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Görüşme kişilerinin büyük kısmı mesleki sirlara sahip olduğundan 'söz etmiştir'. Sırrın paylaşamayacak olması bu söyleme bağlı kalmayı zorunlu kılsa da söz konusu durum çalışma için sıkıntı doğurmamıştır. Çünkü bu noktada görülmeye çalışılan, yapımcıların gerçekte özel sirlara sahip olup olmadıkları ya da bu sırların ne oldukları değil, görüşme kişilerinin söyleme ilişkin tercihlerinin 'ne yönde' olduğunun görülmesidir. Görüşme kişileri sahip oldukları sırların atölye dışına aktarılmadığından, bunun için atölye çalışanı olmak gerektiğinden ya da bazı sırların atölyede bulunan diğer kişilerle de paylaşılmadığından söz etmektedirler. Bununla birlikte konuya ilişkin cevap istisnasız değildir. Az sayıda olsalar da kimi yapımcılar meslekte sır olmadığından, başarı için yalnızca çalışmak ve sabır göstermek gerektiğinden söz etmektedirler. Ne var ki meslekte sır olmadığını söyleyen yapımcılar da dâhil olmak üzere görüşme kişilerinin 'hiç biri' patenle koruma altına alınmış özel bir buluştan bahsetmemektedir. Kendisine danışanları hiçbir zaman geri çevirmese ve bilgilerini paylaşma konusunda her zaman istekli görünse bile Negroni atölyesinde de paylaşımın sınırsız olmadığı ve ustanın bildiklerini her kişi ile aynı şekilde paylaşmadığı gözlemlenmiştir. Bu duruma ek olarak usta, keman yapımı ve cilalamaya ilişkin okulda öğretmekte olduğu kimi yöntemleri özel atölyesinde takip etmemektedir. Ayrıca, atölyesine kabul ettiği kişilere, kendisine ait bu özel bilgiyi başkalarına açıklanmamasını tembihleyerek sunmaktadır. Ne var ki Negroni Usta, keman yapımcıları çevresinde sıklıkla konu edilen 'Stradivari'nin sırları' konusunda söz konusu sırrın peşine düşen ya da kamunun ilgisini bu yöne çekmek isteyen kesimle aynı görüşte değildir. Ona göre bugün ulaşılamayan, meslek sırları değil, esasen Cremona'nın endüstrileşme nedeniyle hızla kaybolan ve eski dönemin ustalarının çoğunun sahip olduğu eski zanaat bilgi ve yöntemleridir. Bu durumun ustaya göre önemli bir kanıtı 18. yy.'dan kalma bazı mobilyaların üzerinde bulunan cilanın incelenmesi sonucunda A. Stradivari'nin kemanlarında kullanmış olduğu cila ile aynı özellikte olduklarının görülmüş olmasıdır. Usta Negroni'nin açıklaması makûl görünse de bugün sır olgusunun keman yapımcıları çevresinde varlık ve önemini sürdürmekte olduğu ve A. Stradivari'nin bu durumla ilişkili olarak ön planda tutulduğu görülmektedir.

Kitap Makale ya da Süreli Yayınlar Kapsamında 'Sır'

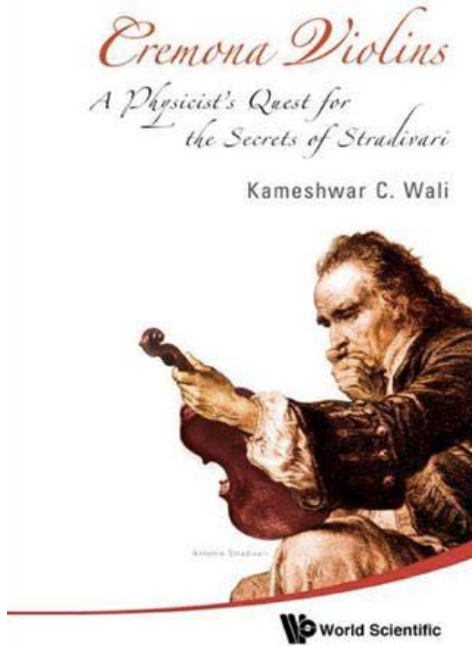
Keman yapımı ya da cilalama yöntemlerinin anlatıldığı kitap ve araştırma yazılarında kullanılan başlıklar¹ ya da süreli yayınlarda yer verilen çeşitli başlıklar bu

¹ Joseph Nagyvary, "Investigating the secrets of the Stradivarius", Education in Chemistry, 2005, s. 96-98; Simone Fernando Sacconi, The Secrets Of Stradivari, Eric Blot Edizioni, Cremona, 2000; Kameshwar C. Wali, Cremona Violins: A Physicist's Quest For The Secrets Of Stradivari, World Scientific Publishing Co. 2008; Pietro Bonometti & Marco Tiella, Cremona: A Secret City, Guidebook to the Arts and Monuments, Editions Italcards, 1988; Jarosy Albert & Herma E. Fiedler, "The Secret of The Italian Violin Makers", Music

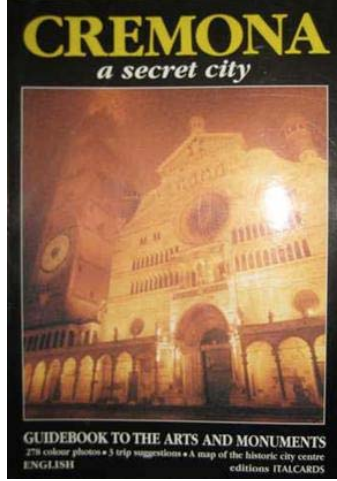
durumun görünürlük kazandığı diğer alanlardır.

Fotoğraf 1: The Secrets Of Stradivari isimli kitabın kapak görünümü

Fotoğraf 2: Cremona Violins A Physicist's Quest for the Secrets of Stradivari isimli kitabın kapak görünümü. (kameshwali.com)

Fotoğraf 3: Cremona A Secret City isimli kitabın kapak görünümü.

Yayınların bu şekilde isimlendirilmesi Cremona ve Stradivari bağlamında sır konusuna ilgi duyulduğunun bir göstergesidir. Peki, bu ilgi günümüze ait bir özellik midir? Kısa bir inceleme ile görülen, konuya geçmiş tarihlerde de ilgi duyulduğudur. The Southeast Missourian isimli Amerikan gazetesi, 1921 yılı 19 Ekim gününde yayınlanan 21. baskısında, Cremonalı ustaların kemanlarının sırrından şu şekilde bahsetmektedir:

Yumurtalar Cremona'nın sırrı mı?

Yumurta Sarısının ve Balmumunun Eski Kemanlarda Dolgu

Malzemesi Olarak Kullanıldığı Fikri Öne Sürüldü.

Norwalk Ohio'lu müzik aleti yapımcısı N. C. Holcomb, Cremona kemanlarının güzel yumuşak tınısının sırrını keşfetme yolundaki çabalarında hızlı bir şekilde ilerlediğine inanıyor. Müzisyenler yıllardır görünüşte özensiz yapılmış olan pek çok İtalyan kemanın nasıl böyle temiz sesler çıkardığını merak etmişlerdir. Holcomb kayıp sırrın temel olarak dolgu malzemesi ve cila ile ilgili olduğuna inanmaktadır. Kısa bir süre önce Battle Creek, Mich'de bulunan eski bir kemanın son tabakasının detaylı kimyasal incelemeye alındığı konusunda bilgilendirilmişti. Bu inceleme cila uygulamasından önce ağacın yumurta sarısı ve balmumuyla doldurulduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bilgiden yola çıkarak Holcomb, cilayı uygulamadan önce yeni bir kemanın ağacında bu malzemeleri kullanmıştır. Sonuçlar şaşırtıcıydı. Çalgı genellikle yaşla ilişkilendirilebilecek bir

tınıya sahipti. Eski masaların üstlerini ve başka mobilyaları kullanarak Holcomb, yüzyıllık ya da daha yaşlı akça ağaçlar bulmaktadır. Mikroskop altında düzgün yaşlanmış akça ağaçların iyi olgunlaşmamış ağaçları yetersiz kılan öz su ve reçineden yoksun oldukları görülebilir. Holcomb cila uygulanmadan önce kemana düzgün bir dolgu sürüldüğü takdirde cilanın ağacın hücrelerine işlediği ve tınıyı iyileştirdiğini ortaya çıkarmıştır.

Reading Eagle isimli gazetenin 1949 yılına ait 31 Temmuz günü yayınlanan 183. baskısı ise Cremona Uluslar Arası Keman Yapım Okulunun ilk keman yapım öğretmeni Renzo Bacchetta ile yapılan bir görüşmeye yer vererek A. Stradivari'nin sırlarının artık gün ışığına çıkarıldığını duyurmaktadır:

Stradivari'nin Sırları Gün Işığında Çıkıyor

Bana A. Stradivarinin sahip olduğu mükemmel elleri kulakları ve keman sevgisi olan bir adam verin, ben ona ustanın üstün çalgıları kadar iyi kemanları nasıl yapacağını göstereyim. İki yüz yıl önce kemani günümüzde hala ulaşılamamış bir mükemmellik seviyesine çıkartan adamın sırlarına ulaştığını düşünen Cremonalı avukat Profesör Renzo Bacchetta böyle söylüyor. Ancak Bacchetta'nın söylediğine göre dâhinin gizli tekniği yine sadece başka bir dahi tarafından üstün kalitede kemanlara dönüştürülebilir. Bacchetta sırları çoktan İtalyan hükümetine, buradaki A. Stradivari keman yapım okuluna teslim etmiş durumda ve kemanlar Bacchetta'ya göre ustanın yöntemleri ışığında yapılmakta. Stradivari okulu her milletten öğrenciye açık. Şu anda sekiz öğrenciye sahip ve bunlardan bir tanesi Philadelphialı 18 yaşındaki Adolph Primavera'dır. Bacchettadan aldığımız bilgiye göre gerçekte üç tane sır vardır. Birincisi kullanılan cilanın türü ikincisi cilanın tamamen eşit bir şekilde uygulanmasına imkân verecek şekilde çalginın hazırlanması üçüncüsü ise kemani biraraya getiren elli sekiz parçanın hangi sıra ve şekilde işlendiği.

SONUÇ

Bu makale ile kısmen aktarılmaya çalışılan analiz çerçevesinden bakıldığında söz konusu pratik ile ilişkilendirilmiş atölye ya da kişiler için sosyal psikolojik, kültürel ve kimliksel katmanları bulunan sır olgusuyla ilişkili davranışın, tıpkı yukarıda yer verilen tarikat ya da gizli birliklerdekine benzer bir işleve sahip olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda bir kültürel grup olarak Cremona keman yapımcıları çevresinde meslek sırları, bütünleştirici olma ve kültürel gruba dâhil olan kişiyi ya da söz konusu topluluğu diğerlerinden ayırmaya ve farklı kılmaya hizmet eden kimliksel bir unsur olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte atölyelerde var olan ya da 'var olduğu iddia edilen' sırlar, atölye ya da ustaların Cremona'daki diğer atölyelerden farklı olduklarını göstermenin bir aracı olarak da kullanılmaktadırlar. Patentle koruma altına almak

yerine tercih edilen meslek sırrına sahip olmaya ilişkin söylem ya da otantiklik atfı, bir yandan mesleğin geleneksel ve tarihsel olan yanı ile ilişkilenebilir. Bu ilişkilenebilirliği sağlayan bir araç, diğer yandan da atölyelerin özgül yanlarının inşa edilmesine yarayan bir kimlik unsuru olarak kullanılmaktadır. Söz konusu kültürel olgu tarihte mesleki birliklerin ticari hak ya da dini cemaatlerin birlik olma durumunu güvence altına alırken, 'sır', bir mesleki grup olarak günümüz Cremonalı keman yapımcıları arasında meslekte değer kazanma yolunda tercih edilen, otantiklik isnadına ilişkin bir tutum olarak varlığını sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

- Alcorn, Allison (1987). *A Study of Style and Influence In the Early Schools of Violin Making circa 1540 to 1800*. North Texas State University.
- Arslanoğlu, İbrahim (1997). *Yazarı Belli Olmayan Bir Fütüvvetname*. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bonometti, Pietro, ve Marco Tiella (1988). *Cremona A Secret City Guidebook to the Arts and Monuments*. Modena: Edition Italcards.
- Fetis, François (1864). *Notice of Antony Stradivari*. Çev. John Bishop & William Reeves, London.
- Fromm, Erich (1973). *Çağımızın Özgürlük Sorunu*. Ankara: Özgür İnsan Yayını.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (1949-1950). "İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı ve Kaynakları", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul: C. 11: 1-4.
- Güvenç, Bozkurt (1993). *Türk Kimliği: Kültür Tarihinin Kaynakları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hill, W. Henry, ve F. Arthur Hill, E. Alfred Hill (1963). *Antonio Stradivari His Life & Work*. New York: Dover Publications.
- Jarosy, Albert, ve Herma E. Fiedler (1935). "The Secret of The Italian Violin Makers", *Music & Letters*, Oxford University Press: vol.16, No.2,
- Kameshwar C., Walli (2010). *A Physicist's Quest for the Secrets of Stradivari*. Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Nagyvary, Joseph (2005). "Investigating the secrets of the Stradivarius". *Education in Chemistry*: 96-98.
- Sacconi S., Fernando (2000). *The Secrets Of Stradivari*. Cremona: Eric Blot Edizioni.
- Zarcone, Thierry (2011). *İslamda Sır ve Gizli Cemiyetler*. Çev. Ali Berktaş, Berna Akkayal, İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.